

A Fővárosi Ítéltábla a Bihari Ügyvédi Iroda (fél címe 1, ügyintéző: dr. Bihari Krisztina ügyvéd) által képviselt felperes neve(felperes címe) felperesnek a Burai-Kovács, Perlaki, Stanka, Szikla és Társai Ügyvédi Iroda (... , ügyintéző: dr. Szikla Gergely ügyvéd) által képviselt ... (alperes címe) alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása iránt indított perében a Fővárosi Törvényszék 2019. április 17-én meghozott 27.G.44.139/2017/34. számú ítélete ellen a felperes részéről 36. sorszámon benyújtott fellebbezés folytán meghozta az alábbi

í t é l e t e t:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét helybenhagyja;

kötelezi a felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg az alperesnek 30.000 (Harmincezer) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

I n d o k o l á s

Az elsőfokú bíróság ítéletével a felperes módosított keresetét - amelyben az 1959. évi IV. törvény (rPtk.) 209. § (1) és (4) bekezdéseire, 209/A. § (2) bekezdésére, az 1996. évi CXII. törvény (rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdéseire, a 93/13/EGK irányelv (Irányelv) 3. és 6. cikkeire, a 6/2013. és a 2/2014. PJE határozatokra, az Európai Unió Bírósága (EUB) C-26/13. és C-51/17. számú határozataira alapítva, elsődlegesen jogszabályba ütközés miatti, másodlagosan tisztességtelenség miatti semmisségre hivatkozva azt kérte, a bíróság állapítsa meg, hogy érvénytelen az alperes jogelődjével ...-án írásba foglaltan megkötött devizaalapú hitelszerződés egyedi része 7. pontjának és az alperes Üzletszabályzata 18.3.4 pontjának az árfolyamkockázatra vonatkozó, a kockázatfeltárányilatkozatot tartalmazó rendelkezése és az érvénytelenség jogkövetkezményeként kötelezze az alperest a szerződéskötéskor irányadó árfolyamon történő elszámolás alapulvételével 2.529.250 forint megfizetésére - elutasította, a felperest az alperes részére 160.608 forint perköltség, továbbá leletezés terhével az államnak 57.223 forint eljárási illeték megfizetésére kötelezte.

Határozata indokolásában rögzítette, a felperes mint adós ...-án 3.999.000 forint összegű, CHF alapú, 72 hónap futamidejű kölcsönszerződést kötött a hitelező alperessel. A szerződés egyedi részének 12. pontja rögzítette, hogy a szerződésben és annak mellékletében nem szabályozott feltételekben a hitelező Üzletszabályzata az irányadó, az adós a szerződés aláírásával kijelenti, hogy

az Üzletszabályzatot átvette, megismerte és az abban foglaltakat magára nézve kötelezőnek ismerte el. Az árfolyamkockázatot illetően a szerződés egyedi részének 7. pontja és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontja egyezően a következőket tartalmazta: „Deviza alapú finanszírozás esetén a törlesztőrészek forintban fizetendő összege a devizanem árfolyam és kamat alakulásától függően változhat. Ennek jelentős kockázata abban rejlik, hogy a forint leértékelődése nemcsak az esedékes törlesztőrészek növekedését eredményezheti, de a teljes hátralévő tőketartozást is növeli. A hitelszerződés lejárat előtti megszűnése vagy módosulása esetén a teljes hátralévő tőketartozást érintő árfolyam-különbözet egy összegben esedékessé válik. Az adós kijelenti, hogy tudatában van a devizaalapú finanszírozás fokozott kockázatának, s vállalja ennek következményeit.”.

Az elsőfokú bíróság a keresettel támadott szerződési feltételek rPtk. 200. § (2) bekezdése szerinti, a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseibe ütközés miatti semmisségét vizsgálta, a más jogági szabályokat sértő szerződés polgári jogi érvénytelenségének megítélése körében kialakult egységes bírói gyakorlatra utalt és kifejtette, a rHpt. felperes által hivatkozott szabályai nem magánjogi jellegűek, ugyanakkor megsértésükhöz a rHpt. nem fűzi a semmisség jogkövetkezményét, ezért a felperes megalapozatlanul hivatkozott a jogszabályba ütközés miatti semmisségre.

A keresetben állított tisztességtelenség vizsgálata körében rögzítette, a rPtk. 209. § (1) bekezdésében foglaltakból az következik, hogy a szerződési feltétel csak akkor lehet tisztességtelen, ha a felek jogait és kötelezettségeit állapítja meg. Devizaalapú kölcsönszerződés esetén - amint az a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában és a 6/2013. PJE határozatban foglaltakból is kitűnik - önmagában a kirovó és a lerovó pénznem eltéréséből automatikusan fakad az, hogy az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait az adós viseli, az ilyen szerződéseknél tehát az árfolyamkockázat a főszolgáltatást meghatározó szerződéses rendelkezések következménye.

A perbeli esetben a felek a szerződés 4. pontjában határozták meg a kölcsön forintösszegét és az 5. pontban rögzítették azt, hogy a szerződés CHF alapú, a felperesre háruló árfolyamkockázat tehát önmagában ezekből a szerződéses rendelkezésekből ered, függetlenül minden egyéb tájékoztató, figyelmeztető vagy éppen elszámolási részletszabályokat tartalmazó feltételtől.

Mindebből az következik, hogy miután a keresettel támadott szerződési feltételek nem befolyásolják a szerződő felek jogait és kötelezettségeit, a tisztességtelenség rPtk. 209. § (1) bekezdése szerinti definíciójából adódóan nem lehetnek tisztességtelenek.

A továbbiakban az elsőfokú bíróság azt vizsgálta, hogy a perbeli szerződés esetén tisztességtelen-e az árfolyamkockázat felperesre telepítése, mivel álláspontja szerint a felperes keresete annak tartalma szerint erre irányult, bár a kereseti kérelem ezzel nem volt összhangban.

A 2/2014. PJE határozat 4. pontjában foglaltakra figyelemmel elsődlegesen abban a kérdésben foglalt állást, hogy a felperes számára a szerződéskötéskor érthető és világos volt-e, hogy az árfolyamkockázatot korlátlanul viseli. Ezzel összefüggésben a jogegységi határozat alapján az alperest terhelte annak bizonyítása, hogy a felperes a rHpt. 203. §-ában előírt tájékoztatást a szerződéskötéskor megkapta.

Az alperesnek az volt a feladata, hogy felhívja a felperes figyelmét arra, az ügylet devizaalapúsága következtében az számára kockázatot rejt, amely kockázatot kizárólag neki kell viselnie, így ennek figyelembevételével, megfontoltan járjon el. Ugyanakkor az nem képezte feladatát, hogy bemutassa azokat a körülményeket, amelyek az árfolyamok változásait befolyásolják.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint a perbeli esetben a szerződés egyedi részének 7. pontja és az Üzletszabályzat 18.3.2. (helyesen: 18.3.4.) pontja világos és egyértelmű tájékoztatást tartalmaz az árfolyamkockázatról és annak a törlesztőrészekre gyakorolt hatásáról. Világosan bemutatja, hogy mi az árfolyamkockázat, mire hat ki és milyen módon, felhívja a figyelmet arra, hogy ez fokozott kockázatot jelent, és mindezt hangsúlyossá teszi annak rögzítésével, hogy az adós ezt a kockázatot kifejezetten vállalja. A kockázatfeltáró nyilatkozat megfelelt a jogegységi határozatban meghatározott követelményeknek, amelyekhez képest a felperes által hivatkozott EUB C-26/13. és C-51/17. számú ítéletei sem tartalmaznak további követelményeket.

A felperes által a személyes meghallgatásakor előadottak és a felperes volt házastársának tanúvallomása alapján az is megállapítható volt, hogy a szerződéskötés során az árfolyamkockázatra vonatkozóan az alperes részéről semmilyen szóbeli tájékoztatás nem történt. A szerződéskötéskor eljáró alperesi ügyintéző idézéséhez szükséges adatokat egyik peres fél sem tudta rendelkezésre bocsátani, az ő tanúkénti meghallgatására ezért nem kerülhetett sor. Mindezekre tekintettel nem volt megállapítható, hogy a szerződéskötéskor a felperes a szerződésben írásban rögzített kockázatfeltáró nyilatkozattal ellentétes tartalmú szóbeli tájékoztatást kapott az alperestől.

Az elsőfokú bíróság a világos és érthető tájékoztatás követelményének érvényesülése körében rögzítette, nem volt megállapítható, hogy a felperesnek ne lett volna kellő ideje az árfolyamkockázatról szóló tájékoztató áttanulmányozására. Ezzel összefüggésben az elsőfokú bíróság utalt arra is, a kockázatfeltáró nyilatkozat a szerződés egyedi részében és az Üzletszabályzatban is szerepelt, így a felperes számára könnyen megismerhető volt.

Az elsőfokú bíróság álláspontja szerint az sem volt megállapítható, hogy a felperesnek szándékában állt volna aláírás előtt a szerződés áttanulmányozása és az abban foglaltak végig gondolása, mivel nem jelezte, hogy több időre lenne szüksége és a szerződés értelmezéséhez nem kért segítséget, ugyanakkor maga adta elő azt, hogy az okiratokat a szerződéskötés után sem olvasta el. Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy a felperes nem az ügyintéző sietsége miatt nem foglalkozott a szerződéssel, annak tartalmával.

Mindezek alapján megállapította, hogy az alperes olyan tájékoztatást adott, amelyből az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó számára világos és egyértelmű az árfolyamkockázatot rá hárító kikötés, így annak tisztességtelensége nem vizsgálható, ezért a megjelölt feltételek érvénytelensége sem állapítható meg.

Az ítélet ellen a felperes terjesztett elő fellebbezést, amelyben kérte elsődlegesen annak megváltoztatását és a keresete szerinti ítélet meghozatalát, másodlagosan feltáratlanságra és az 1952. évi III. törvény (rPp.) 213. §-ának megsértésére hivatkozással az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását.

A feltáratlanság és a rPp. 213. §-ának megsértése körében arra hivatkozott, az elsőfokú bíróság a perbeli szerződést tévesen a rPtk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződésnek minősítette és így bírálta el a keresetet.

Az ítélet indokolásából megállapítható, az elsőfokú bíróság a perbeli szerződés egyedi része 7. pontjában és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjában foglalt kockázatfeltáró nyilatkozat tisztességtelenségének megállapítására irányuló kereseti kérelmet nem bírálta el, mert megalapozatlanul és jogszabálysértően arra az álláspontra helyezkedett, hogy ezek a szerződési feltételek nem tartalmazzak a felek jogait és kötelezettségeit megállapító rendelkezést, ezért a rPtk. 209. § (1) bekezdéséből következően nem lehetnek tisztességtelenek. Ezzel szemben a rPtk. 209. § (4) bekezdése kógensen meghatározta azt, hogy mely szerződési feltételekre nem alkalmazhatók a rPtk. 209. § (1) bekezdése tisztességtelen szerződési feltételekre vonatkozó rendelkezései. Ezzel kapcsolatban a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában rögzítettek is hivatkozott.

A felperes véleménye szerint az elsőfokú bíróság a rPp. 164. § (1) bekezdésébe ütközően járt el, amikor a felperes terhére értékelte, hogy az alperes ügyintézőjének tanúkénti meghallgatására nem kerülhetett sor, mivel az alperes kötelessége lett volna „megnevezni a képviselőjét”.

Az ítélet érdemi megalapozatlansága körében a korábban már előadottakkal egyezően továbbra is állította, a szerződés megkötése előtt, kellő időben nem kapott az alperestől a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben, a 2/2014. PJE határozatban, az EUB C-51/17. számú ítéletében meghatározott követelményeknek megfelelő tájékoztatást az árfolyamkockázatról. Hangsúlyozta, miután a tájékoztatás nem megfelelő volta miatt az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése tisztességtelen, őt nem terheli az árfolyamkockázat, nem köteles az árfolyam-különbözet megfizetésére, amint azt egyebekben a Kúria Konzultációs Testületének 2019. április 10-i állásfoglalása is rögzíti.

A per másodfokú tárgyalásán a felperes akként módosította a fellebbezését, hogy kizárólag az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását kérte. A módosított fellebbezése indokaként arra hivatkozott, hogy a perbeli kölcsönszerződés egyedi részében a felek a futamidőt maximum 84 hónapban határozták meg, ami azt jelenti, hogy megállapodásuk értelmében a felperes az árfolyamváltozás kockázatát nem korlátlanul, hanem csak a maximum 84 hónap futamidő alatt tartozik viselni. Tévedett ezért az elsőfokú bíróság, amikor azt állapította meg, hogy az árfolyamkockázatot a felperes korlátlanul viseli és téves álláspontjára tekintettel a felperest a szerződés alapján korlátozott mértékben terhelő árfolyamkockázat figyelembevételével nem folytatta le a felek közötti elszámolást, ezért ennek érdekében az elsőfokú eljárás megismétlése szükséges.

A felperes ezt meghaladóan úgy nyilatkozott, azt nem vitatja, hogy a perbeli kölcsönszerződés egyedi része 7. pontjában és az Üzletszabályzat 18.3.4. pontjában foglalt szerződési feltételek tisztességesek és érvényesek.

Az alperes a fellebbezési ellenkérelmében kérte az elsőfokú bíróság ítéletének a helybenhagyását, annak helyes indokaira tekintettel.

Hangsúlyozta, a szerződés tartalma alapján egyértelműen megállapítható, hogy a felek nem egy meghatározott összegű hitelkeret felperes rendelkezésére tartásában, hanem meghatározott összegű kölcsön folyósításában állapodtak meg, ily módon a rPtk. 523. §-a szerinti kölcsönszerződést kötöttek, amint azt ítélete indokolásában az elsőfokú bíróság is rögzítette. A szerződés felperes által kifogásolt minősítésének a perben egyébként nincs jelentősége, mivel a kereset tárgyát nem a rPtk. 522. illetve 523. §-ának a megsértése képezte, ennek vizsgálata a rPp. 235. § (1) bekezdésére figyelemmel a másodfokú eljárásnak már nem képezheti a tárgyát.

Véleménye szerint az elsőfokú bíróság az eljárási és az anyagi jogszabályoknak, valamint a kialakult bírói gyakorlatnak megfelelően hozott keresetet elutasító ítéletet. A felperes a per másodfokú tárgyalásán olyan új tényállításra alapítva terjesztette elő módosított fellebbezését, amely az elsőfokú eljárásnak nem képezte a tárgyát, ezért a rPp. 235. § (1) bekezdésében meghatározott feltételek hiányában már nem vehető figyelembe.

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét a rPp. 253. § (3) bekezdése alapján a módosított fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül, ezért kizárólag azt vizsgálta, hogy a felperes által a módosított fellebbezésben hivatkozott okból helye van-e az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére.

A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

Az alperes álláspontjától eltérően a felperes módosított fellebbezési kérelme nem ütközik a rPp. 235. § (1) bekezdésébe, mivel a felperes a fellebbezésében az elsőfokú bíróság ítéletét teljes egészében támadta, másodlagosan hatályon kívül helyezést is kért. A felperes az eredeti fellebbezésében vitatta az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a perbeli kölcsönszerződés általa támadott pontja alapján az árfolyamkockázatot korlátlanul a fogyasztó viseli. A korlátlan kockázatvállalást szűkítette le úgy, hogy véleménye szerint az csak a kölcsönszerződésben rögzített, maximális futamidő - a perbeli esetben 84 hónap - alatt terheli. Ez pedig nem minősül olyan új ténynek, amelynek az előterjesztését a rPp. 235. § (1) bekezdése kizárja.

A rendelkezésre álló okirati bizonyítékok és a per tárgyát képező szerződés tartalma alapján egyértelműen megállapítható, hogy a peres felek devizaalapú fogyasztói kölcsönszerződést kötöttek, amint azt egyebekben fellebbezési ellenkérelmében az alperes helytállóan kifejtette.

Az is aggálytalanul megállapítható volt, hogy a szerződés felperes által aláírt egyedi részének 7. pontja, valamint az alperesi Üzletszabályzat ezzel lényegében megegyező tartalmú 18.3.4. pontja a szerződéskötéskor hatályos rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdéseiben, a 2/2014. PJE határozat 1. pontjában, az EUB C-51/17. és C-186/16. számú ítéleteiben meghatározott követelményeknek megfelelő világos és érthető, tisztességes tájékoztatást tartalmazott az árfolyamkockázatról, annak valós tartalmáról, amit módosított fellebbezésében már maga a felperes sem tett vitássá.

Devizaalapú kölcsönszerződés esetén - ahogy azt a 6/2013. PJE határozat 1. pontja és az ahhoz fűzött indoklás is rögzíti - a hitelező és az adós szerződésből eredő pénztartozása egyaránt devizában került meghatározásra (kirovó pénznem), és azt mindkét fél forintban volt köteles teljesíteni (lerovó pénznem). Az adós devizában adósodott el - olyan konstrukcióban szerezte meg idegen pénz időleges használatának a jogát, amelyben az esedékességkor annyit tartozott forintban fizetni (leróni), amennyi megegyezik a szerződésben devizában meghatározott (kirótt) pénztartozással -, ebből következően ő tartozott viselni az árfolyamváltozás hatásait, azt a kockázatot (árfolyamkockázat), hogy a forint gyengülése fizetési terheinek növekedését, míg erősödése a csökkenését eredményezi.

A deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződéseknél tehát a jogviszony természetéből adódik, a kölcsön devizaalapúságának szükségszerű következménye az, hogy az árfolyamkockázat viselése - eltérő rendelkezés, illetve a felek eltérő megállapodása hiányában - korlátozás nélkül a kölcsönt felvevő fogyasztóra hárul, az árfolyamváltozás előnyeit és hátrányait egyaránt korlátlanul ő viseli.

A felperes álláspontjától eltérően a perbeli kölcsönszerződés nem tartalmaz olyan megállapodást, amelynek értelmében a kirovó pénznemben fennálló kölcsöntartozás tekintetében a forint árfolyamának számára kedvezőtlen változásából eredő kockázatot a felperes meghatározott mértékű forint gyengülés esetén már nem tartozik viselni, a forint árfolyam gyengülésének van egy olyan maximális értéke, amelyet meghaladón már nem terheli a felperest az árfolyamkockázat.

A felperes által hivatkozott szerződési rendelkezések ekként nyilvánvalóan nem értelmezhetők, mivel az adós a kirovó pénznemben fennálló teljes kölcsöntartozást köteles visszafizetni, függetlenül attól, hogy e kötelezettsége teljesítésére a szerződés szerint milyen hosszú futamidő áll a rendelkezésére.

Mindezekre tekintettel az elsőfokú bíróság ítéletének a hatályon kívül helyezésére nincs ok, ezért a Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét - részben kiegészített indokolással - a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

A Fővárosi Ítéltábla az eredménytelenül fellebbező felperest a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján kötelezte az alperes 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) és (5) bekezdései alkalmazásával mérlegeléssel megállapított ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltsége megfizetésére.

Budapest, 2020. március 10.

dr. Kurucz Zsuzsánna s. k.
a tanács elnöke

dr. Felker László s. k.
előadó bíró

. Kis Tamás s. k.
bíró

A kiadmány hitelül:
Szigeti Krisztina
tisztviselő